

Skovdyrkeren

Nr. 93 - februar 2024

Bøgetoppe og kløvemaskine sikrer solidt overskud i skoven

Certificering
og grønne lån

Regler forsinker
grøn omstilling

God efterspørgsel
efter juletræer

SKOVDRYRKERNE

Jysk uddannelse fortsætter 2

Kort nyt 3

Anders skaber sund økonomi i skoven 4

Første tynding betalte skoven tilbage 8

Ny vurderinger udfordrer generationsskifte 9

God sæson i juletræerne 10

Ulogiske regler forsinker grøn omstilling 12

Henrik vil gøre byggeriet grønt 14

Certificering åbner op for grønne lån 16

Realkreditinstitutter vil se ESG-rapport 18

Ny undersøgelse i skovbruget 20

Forsidebilledet:

Skovejer Anders Sørensen er aktiv skovejer. Han bruger stort set hver weekend i skoven, og de mange timers arbejde skaber sund økonomi i skoven. Foto: Jens Mathiasen

Bred tilfredshed med fortsat uddannelse i Auning

Beslutningen om at pause optaget af studerende til skov- og landskabsingeniører på Skovskolen i Auning er droppet. Uddannelsen fortsætter. Det bringer glæde i skovbruget og i lokalområdet.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Først skulle uddannelsen lukkes ned – men nu fortsætter den alligevel.

Skovskolen Djursland i Auning fortsætter nemlig optaget af studerende til uddannelsen som skov- og landskabsingeniør næste år.

Det meldte Københavns Universitet ud kort før nytår.

Nyheden bliver modtaget med glæde i skovbruget – og i lokalområdet i Norddjurs Kommune.

- Det er meget positivt. Som skovdyrkerforening er vi afhængige af veluddannede unge. Vi har oplevet en enorm opbakning fra branchen, men i høj grad også fra eleverne, som kæmpede for, at uddannelsen skulle bevares, siger Benny Hammer, der er viceborgmester i Norddjurs Kommune og formand for Skovdyrkerne Nord-Østjylland.

Han uddyber, at man også fra kommunalpolitisk side har arbejdet for at fastholde uddannelsen i lokalområdet.

- Uddannelsen er et uddannelsesmæssigt flagskib i vores område. Det er enormt vigtigt, at vi beholder den. Den skaber gode arbejdspladser og sikrer, at vi kan fastholde og øge tilflytningen til området, lyder det fra Benny Hammer.

Også fra det samlede skovbrugs-erhverv er man tilfreds med, at uddannelsen fortsætter.

Skovdyrkerne, HedeDanmark og Dansk

Skovforening udtrykte dyb bekymring, da meldingen om det jyske stop for optag af skov- og landskabsstuderende blev meldt ud før jul.

Dårlig økonomi

Begrundelsen for nedlukningen var dårlig økonomi på grund af et markant fald i optaget af nye studerende.

I ugerne efter udmeldingen fik Københavns Universitet mange henvendelser fra studerende, medarbejdere og erhvervsliv, som alle ønskede at uddannelsen skulle fortsætte, oplyser Vivian Kvist Johannsen, institutleder, Københavns Universitet.

Den massive opbakning har fået Københavns Universitet til at give den jyske uddannelse af skov- og landskabsingeniører en ny chance.

Kravet er, at der i 2024 optages minimum 25 nye studerende stigende til minimum 30 studerende, som er det, der skal til for, at sikre en bæredygtig økonomi i uddannelsen, oplyser Skovskolens ledelse.

Udgiver: De Danske Skovdyrkerforeninger
Parallelvej 9A, 8680 Ry

www.skovdyrkerne.dk

Ansvarshavende redaktør: Kristian Gernow

Redaktør: Jens Mathiasen / jma@skovdyrkerne.dk

Layout: Landbrugsmedierne

Tryk: PE Offset A/S – ISSN 2445-785X

Naturregistreringer er nu offentligt tilgængelige

Miljøstyrelsen har nu gjort oplysninger om naturmæssigt særligt værdifulde skovområder offentligt tilgængelige på Danmarks Miljøportal. Det er den såkaldte paragraf 25-natur i skovene. Områderne inkluderer blandt andet skove med store, gamle og døde træer, sumpskove, og græsningsskove. De er afgørende for biodiversiteten og er nu registreret. Det skriver Miljøstyrelsen.

Registreringerne er foretaget i private skove, og oplysningerne dukker løbende op på portalen, efterhånden som kortlægningen skrider frem. Man er cirka halvvejs igennem projektet. Kort og data, som endnu ikke er kvalitetstjekket er mærket med "ikke godkendt".

Registreringerne af særligt værdifuld natur i private skove er nu offentligt tilgængelige på Danmarks miljøportal. Arkivfoto.

Registreringen begyndte i 2023. Siden dengang er omkring 6.000 hektar kortlagt.

Der er især fokus på strukturer som kan ses og måles. Det kan være gamle træer, dødt ved og andre strukturer. Kortlægningen af naturmæssigt særligt værdifuld skov har ophæng i skovlovens paragraf 25.

Træ fra minkhaller genbruges på gymnasium

Hvis nedrivningsfirmaerne kan genbruge nedrevne materialer fra landets minkfarme, er der udsigt til en bonus fra Bygningsstyrelsen. Den udfordring har Titan Nedbrydning, et af tre firmaer med ansvar for at nedrive de første 10 minkfarme, taget til sig. Træ og spær fra en nedrivning i nordjyske Tårs skal derfor genanvendes på Aalborghus Gymnasium i Aalborg. Det skriver Wood Supply.

- Træet er jo pænt. Det er intakt. Der er ingen skader på det, så vi tænker, at det har høj genbrugsværdi, siger markedschef for Titan Nedbrydning, Hans Ulrik Møller, til DR.dk, ifølge Wood Supply.

Præcis hvor og hvordan træet skal have ny anvendelse er ikke klarlagt.

Titan Nedbrydning, G. Tschering og P. Olesen & Sønner blev sidst i oktober sidste år valgt til at nedrive de første 10 danske minkfarme, og arbejdet gik i gang i november. Nedrivningen af de to første minkfarme har taget henholdsvis fem og seks uger. De resterende otte farme forventes at blive afsluttet i løbet af januar måned.

Restprodukter fra træ kan bruges til solceller

Fremstilling af solceller kræver meget energi og kan lede til udslip af miljøskadelige stoffer. For at komme det til livs, er organiske solceller blevet en vigtig spiller.

Nu har forskere ved Linköping Universitet og KTH (Kungliga Teknisk Högskolan) udviklet en organisk solcelle, hvor en del af det lag, der transporterer strømmen i solcellen, er lavet af lignin fra træ. Det skriver forskning.se ifølge træ.dk.

Indtil videre er det blot en lille del af solcellen,

der er lavet af lignin, men forskernes langsigtede plan er at bygge en solcelle, der næsten udelukkende er lavet af træmaterialer.

- Vi vil bygge effektive, pålidelige, billige og miljøvenlige solceller. Med det her studie viser vi, at det er muligt og et første skridt mod at skifte de materialer, som i dag er baseret på olie, ud med træbaserede alternativer, siger Mats Fahlman, som forsker i organisk elektronik ved Linköpings Universitet.

Økonomien er solid i skovbruget.

Stærk økonomi i private skove

De gode takter for private skove fortsatte i 2022. Overskuddet for skovdriften er steget. Skovenes samlede overskud i år er det højeste det seneste årti. Det fremgår af Dansk Skovforenings regnskabsstatistik.

Skovene leverer et resultat fra den traditionelle skovdrift på 836 kroner pr. hektar. Det er en stigning på 46 kroner pr. hektar eller knap seks procent sammenlignet med 2021. Medregnes bivirksomhed, afskrivninger og tilskud, leverer skovene et samlet overskud på 1962 kroner pr. hektar. Det er en stig-

ning på to procent i forhold til året før.

Indtægterne fra bivirksomhed fastholdes på det stabilt høje niveau, vi har set over de sidste ti år, og udgør i 2022 således 59 procent af det samlede resultat.

Skovejere, som ikke er medlem af Dansk Skovforening, kan købe udgivelsen ved at kontakte Dansk Skovforening. Regnskabsstatistikken har været udgivet siden 1938, og dette års udgivelse er nummer 78 i rækken.

Skovejer: Min egen arbejdskraft sikrer stærk økonomi i skoven

Den østjyske skovejer Anders Sørensen nyder at arbejde i skoven. Med flid og masser af arbejdstimer skaber han god økonomi i sine 18 hektar skov.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Anders Sørensen åbner bagklappen og hiver sine støvler frem fra bagagerummet.

Han er netop rullet ind i skoven ved Vejle, som han overtog i efteråret.

- Som du kan se, har jeg altid det mest nødvendige grej med, siger han og peger ned i bagagerummet, hvor der ligger benzindunk, motorsav, økse og kiler.

Han går ind i skoven og følger en sti, der leder op til en stor befæstet aflægningsplads.

På pladsen ligger der ukurant træ og nogle 1-meters brændestykker. Her forventer Anders Sørensen at tilbringe masser af timer i de kommende år.

- Jeg dyrker skoven forstligt – og jeg afsætter kævlerne til Skovdyrkerne. Men jeg vil selv oparbejde toppe og andet ukurant træ til brænde. Det har jeg haft god succes med i de skove, jeg tidligere har ejet, siger han.

Faktisk forbedrer han den totale øko-

nomi i skoven ganske meget med sin egen arbejdsindsats.

- Jeg kan næsten fordoble afregningen til mig selv ved et skovningsprojekt. Det kan lade sig gøre, når jeg selv oparbejder toppene til brænde i stedet for at sælge toppene til flis, siger han.

Erfaren skovejer

Anders Sørensen er 57. Han har været skovejer siden 2005 og tilhører gruppen af aktive skovejere. Han er ikke bange for at tage fat og bruger gerne masser af timer i skoven.

- Jeg elsker faktisk det praktiske arbejde. Jeg har brugt oceaner af tid i skoven. Det er også nødvendigt, for det tager lang tid at save og kløve toppene fra bøgene. Men er man villig til at lægge de tilstrækkelige timer i arbejdet, så giver det altså en god merindtægt, siger Anders Sørensen.

Han har fundet vej ind i skovbruget igennem sin jagtinteresse.

- Jeg har altid været jæger. Det var tanken om at gå på jagt i min egen skov, som fik mig til at købe den første skov tilbage i 2005. Som årene er gået, har jeg fået mere og mere interesse for skovbrug og det at dyrke skoven, fortæller han.

Han har købt og solgt flere mindre skove igennem årene. Finansieringen er delvist opnået igennem det afkast, som skovdriften har leveret.

Anders Sørensen har mange planer for den nyerhvervede skov. Han er ikke bange for at tage fat – og han kløver selv toppene fra bøgeskovningerne til brænde

Skoven står på leret østjysk jord, og der er store hugstmodne bøge i god kvalitet. Selvforyngelsen vælter op af jorden.

Plukhugst i bøgeskoven

Fra aflægningspladsen går turen længere ind i skoven. På begge sider af skovstien tårner gamle bøge sig op.

Jorden er fed østjysk lerjord – og overalt vælter den nye generation af bøg op af jorden. Skoven består primært af bøg og eg.

En del af træerne er markeret og vist ud af Skovdyrkerne Syd.

- Vi kommer til at udføre en skovning herude, så snart vejret bliver mere tørt. Det bliver nok først til foråret, siger Anders Sørensen og sender blikket til toppen af en af de gamle bøge.

Han fortæller, at Skovdyrkerne har

markeret omkring 45 hugstmodne bøge.

- Her i Svinholt skoven har jeg fået god hjælp og yderst kompetent rådgivning af skovfogederne Jesper Nørgård og Rasmus Krogh Nygård. Dyrkningen er traditionel plukhugst. Vi tager de største bøge, når de er hugstmodne – og vi benytter os af den gode naturlige selvforyngelse, siger han. ➔

Anders Sørensen bruger gerne meget tid på at kløve bøgetoppene til brænde. På den måde forbedrer han totaløkonomien i stedet for at få toppene oparbejdet til flis.

⇒ Det er vigtigt, at der fortsat gemmes træ i skoven.

- Vi hugger ikke mere end tilvæksten. Jeg vil også gemme store markante træer langs stier og veje. Markante træer giver skoven karakter og herlighed, siger Anders Sørensen.

Egen arbejdskraft giver stærk økonomi

Det med at bruge sin egen arbejdskraft har Anders Sørensen gjort i mange år. Det har givet et solidt ekstra afkast.

- Hvis man er villig til at investere tid og arbejdskraft i skoven, så kan mindre skove give et meget fint afkast. Skov er bestemt ikke en dårlig økonomisk investering, siger han.

Anders Sørensen er selv meget bevidst om, hvor han bruger sine kræfter. Han udvælger nøje de opgaver, hvor hans arbejdskraft giver stor værdi.

- Jeg kan se, at jeg får min tid godt betalt, når jeg producerer brænde fra toppe og ukurant træ. Faktisk kan der ofte være

dobbelt så meget krone, som der er kævle i en bøg, siger han.

- Den mængde træ vil jeg gerne afsætte bedre end til flisprisen – og det kan jeg gøre med min egen arbejdskraft, lyder det.

Til den kommende skovning har Skovdyrkerne mærket 45 bøge op.

- Det giver omkring 100 kubikmeter kævle, som jeg afsætter til Skovdyrkerne. Men derudover bliver der måske 150-200 kubikmeter træ fra toppene, som jeg oparbejder til brænde, siger skovejeren.

Anders Sørensen afsætter brændet til private i det østjyske nærømråde. Han sælger alt brænde friskskovet og producerer løbende efter efterspørgsel.

Maskinparken består kun af det mest nødvendige. Han har en lille MF 135-traktor med kran og skovvogn. Derudover har han investeret i et save-kløveanlæg, som drives af traktoren.

Engageret købmandssøn

Interessen for skov har Anders Søren-

Den tidligere ejer har afdrevet en nålebevoksning. Anders Sørensen forventer at tilplante arealet til foråret. Der skal plantes lærk og sitka.

Skoven består primært af bøg. Men der er enkelte bevoksninger med nål – og der står også store ege imellem bøgene.

Tidslinje og fakta

Anders Sørensen har været skovejer og medlem af Skovdyrkerne siden 2005. Han har købt og solgt flere skove igennem årene.

- 2005: Køber tre hektar skov ved Viuf syd for Vejle.
- 2012: Køber naboskoven på fire hektar ved Viuf syd for Vejle.
- 2018: Køber to hektar skov på Gyllingnæs i Østjylland til markedspris. Skoven består af stort bøg, eg og ask i god kvalitet. Efter første tynding er skoven godt og vel tilbagebetalt.
- 2023 Anders Sørensen bytter skoven ved Viuf med den nuværende skov på 18 hektar i udkanten af Vejle.
- Anders Sørensen bruger gerne mange timer i skoven med at producere brænde af toppe og ukurant træ. Den strategi har vist sig at forbedre skovens afkast markant.
- Lille maskinpark bestående af MF 135-traktor, skovvogn med kran og et Pallax 600 kombi save-kløveanlæg.

sen fået i løbet af de sidste 20 år. Han har ikke selv baggrund i hverken landbrug eller skovbrug.

Han er købmandssøn og opvokset i Mårslet syd for Århus.

Skoven passer han ved siden af sit fuldtidsarbejde som salgschef i en grossistvirksomhed.

- Jeg slider ikke så meget på sofaen derhjemme – og jeg ser heller ikke ret meget fjernsyn. Jeg er i skoven stort set hver

weekend året rundt, siger han.

Skoven er terapi

Anders Sørensen er klar over, at han trækker veksler på familien, når han er i skoven stort set hver weekend.

- Min kone kalder det terapi for mig, så jeg får lov, siger han og smiler.

Anders Sørensen har to døtre på 29 og 31. De drømmer ikke om at overtage skoven.

- Så det ender nok med, at jeg skal sælge skoven om 20-25 år. Til den tid skal der gerne stå meget godt træ og skoven skal have noget potentiale, siger han.

Ulempen ved skoven ved Vejle er, at der er tre kvarters kørsel fra hjemmet i Odder.

- Skulle der komme en skov til salg tættere på mit hjem i Odder, så vil jeg ikke afvise, at jeg kunne finde på at handle skov igen, siger han.

Første tynding betalte hele skoven

Anders Sørensen købte i 2018 en lille skov på et par hektar nær sit hjem i Odder. Skoven var ikke blevet tyndet i mange år. Indtægten fra første tynding oversteg skovens samlede købspris.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Det hører til sjældenhederne, at en tynding kan betale for hele skoven.

Men det var tilfældet, da Anders Sørensen tilbage i 2018 købte en lille skov på et par hektar på Gyllingnæs i Østjylland.

- Skoven havde tilhørt en enke i mange år, og der var ikke fældet et træ i skoven i 30-40 år. Så der stod virkelig meget godt råtræ i skoven, fortæller Anders Sørensen.

Han købte skoven til markedspris tilbage i 2018, og kort tid efter satte han en tynding i gang.

- Jeg fik skovfoged fra Skovdyrkerne Midt, Kai Boisen, med ud på et rådgivningsbesøg. Sammen med ham planlagde

Skoven havde tilhørt en enke i mange år, og der var ikke fældet et træ i skoven i 30-40 år. Så der stod virkelig meget godt råtræ i skoven

vi tyndingen, siger han.

- Ved tyndingen blev der skovet 75 træer. Cirka halvdelen var store ege i god

Anders Sørensen købte den lille skov på to hektar tilbage i 2018. Indtægten fra første tynding tilbagebetalte skoven – godt og vel.

kvalitet. Derudover blev der skovet bøg og ask, som også var i god kvalitet, fortsætter han.

Godt afkast

Købet af skoven og den efterfølgende tynding foregik i vinteren og foråret 2019.

Kævlernerne blev afsat igennem Skovdyrkerne.

- Bagefter brugte jeg omkring et par år på at kløve toppene fra tyndingen og sælge det som brænde. Det var tidskrævende, men det forbedrede økonomien i projektet ganske meget, siger Anders Sørensen.

Han uddyber.

- I runde tal ville der have været flis for omkring 25-30.000 kroner. Men i stedet for flis, valgte jeg at kløve toppene til brænde, som jeg solgte til private i nærområdet. På den måde fik jeg omkring 150.000 kroner for den samme mængde træ, som ellers var blevet til flis, siger han.

Købte skoven nytårsaften

Anders Sørensen kom på sporet af skoven ved lidt af et tilfælde. Det var en kammerat som gjorde ham opmærksom på, at skoven var til salg.

- Min kammerat var alligevel ikke interesseret. Så jeg tog derud og fandt et væltet skilt med et telefonnummer. Jeg prøvede at ringe. Det viste sig, at en enke havde skoven til salg.

- Jeg ringede nytårsaftensdag 2018. Da vi havde talt i fem til otte minutter havde vi aftalt pris og handlet. Jeg købte skoven til markedspris – og handlen blev bagefter gennemført med enkens advokat, fortæller Anders Sørensen.

Planer om klatrepark

Efter tyndingen har Anders Sørensen ingen planer om flere skovbrugsaktiviteter foreløbigt i den lille skov på Gyllingnæs.

- Til gengæld er jeg i kontakt med en samarbejdspartner, som ønsker at lave outdoor-aktiviteter i skoven. Helt konkret er der planer om at bygge en klatrepark i skoven. Hvis det lykkes, kan det blive meget interessant på sigt, siger Anders Sørensen.

Den nye lovgivning udfordrer generationsskiftehandler i skovbruget. Arkivfoto.

Nye ejendomsvurderinger udfordrer ejendomshandler

Skal du foretage generationsskifte af din skovejendom, er der nu vigtige ændringer at være opmærksom på. Der er nu krav om en såkaldt paragraf 11-vurdering.

Af Casper Pleidrup, forstfuldmægtig, Skovdyrkernes sekretariat

Tidligere modtog du som ejer af en skovejendom en samlet ejendomsvurdering fra Skattestyrelsen.

Den vurdering var afgørende for at beregne skatten ved generationsskifte. Men med den nye lov ændres denne praksis markant.

Mange skovejere har undret sig over fraværet af en specifik værdi for deres skov i de foreløbige ejendomsvurderinger. Dette er imidlertid helt i tråd med intentionerne bag den nye ejendomsvurderingslov.

Målet med loven er at begrænse brugen af ejendomsvurderinger til udelukkende at beregne ejendomsskatter.

Udregninger er ændret

Førhen blev den samlede ejendomsværdi ofte anvendt til at fastsætte en salgsværdi for overdragelse inden for

familien. Det er ikke længere muligt, da Skattestyrelsen ikke udregner en samlet værdi af ejendommens elementer – hus, have, skov eller jord.

Skattemyndighederne har valgt denne tilgang, da skovens værdi ikke skal beskattes. Derfor udregner de ikke længere en værdi automatisk.

Denne ændring gør det vanskeligt at vurdere de økonomiske konsekvenser af et generationsskifte. Nu kræves det, at ejere anmoder Skat om en »paragraf 11-vurdering«, hvilket medfører et gebyr.

Denne vurdering er desuden kun gyldig i to år, hvilket kan være utilstrækkeligt for planlægningen og gennemførelsen af et generationsskifte. Der kan således opstå behov for en ny vurdering, der potentielt kan resultere i en anderledes værdiansættelse.

Forening har givet høringsvar

Yderligere kompliceres situationen af, at skovejendomme sjældent handles, hvilket gør det svært at fastsætte en fair markedsværdi. Denne situation stiller skov- og landbrugsejere i en dårligere position sammenlignet med andre ejendoms kategorier.

Dansk Skovforening har været aktivt involveret gennem hele processen og har indgivet høringsvar for at adressere skovejernes bekymringer.

Om disse bekymringer vil blive imødekommet af myndighederne, er stadig uafklaret.

For dig som skovejere står det klart, at den nye lovgivning bringer både udfordringer og usikkerhed, hvilket kræver nøje overvejelser og planlægning ved et eventuelt forestående generationsskifte.

Der var stærk efterspørgsel efter juletræer specielt i slutningen af den forgangne sæson.

Stærk afslutning på sæson 2023

Priserne på juletræer havde retning op i den forgangne sæson. Efterspørgslen var god specielt i sæsonens sidste uger. Det lover godt for næste år, lyder meldingen fra juletræsdirektør.

Af Jens Mathiasen

Sæson-2023 er overstået og fra Green Product lyder meldingen, at efterspørgslen har været god. Priserne fik et nøk op.

- Vi har haft en fornuftig sæson med god efterspørgsel efter vores produkter. Vi fik højere priser for tredje sæson i træk, siger Henning Post, direktør i Green Product.

Han fremhæver specielt de sidste uger af sæsonen.

- Sæsonen startede ud nogenlunde som den forrige sluttede. Mit indtryk er fortsat, at efterspørgslen er stigende i forhold til udbuddet af træer.

Den fornemmelse blev mere tydelig efterhånden, som ugerne gik, og vi kom længere frem i sæsonen.

- Specielt i de sidste uger af sæson-2023 oplevede vi ret markant øget efterspørgsel. Vi fik også henvendelser

*Green Product-direktør
Henning Post er optimist og forventer stigende priser også i sæson 2024.*

fra opkøbere, som vi ikke har handlet med tidligere, siger Henning Post.

Alligevel har dyrkerne stadig til gode at mærke markedsvendingen.

- Langt hovedparten af vores priser var fastlagt først på sæsonen. Den øgede efterspørgsel kom ret sent – omkring slutningen af oktober. Det betød, at størstedelen af vores træer ikke fik den opjustering i pris, som det sene marked lagde op til.

- Derudover bød sæsonen på udfordrende vejr. Det regnede i stort set hele oparbejdningssæsonen. Vejrliget betød, at oparbejdningen tog længere tid og blev dyrere, lyder det fra direktøren.

Misvækst og tørke

Faktisk har vejret spillet en hovedrolle i 2023-sæsonen.

- I foråret og forsommeren oplevede vi en helt ekstrem tørke. Det skete netop i den periode, hvor træerne sprang ud.

- Tørken betød misvækst og reduceret skudlængde. Nogle træer reagerede ved at smide nålene. Der var store regionale forskelle. Men det betød, at vi blev tvunget til at frasortere salgstræer, fordi de simpelthen var for skadede af tørken. Det reducerede udbuddet, siger Henning Post.

I oparbejdningssæsonen væltede regnen ned.

- Vi har haft en ualmindelig våd sæson. Mange steder måtte vi oparbejde i regn og mudder. Enkelte kulturer blev opgivet, fordi de stod under vand. Det var bestemt ikke sjovt for folkene i kulturerne, siger direktøren.

Til trods for mudder i rå mængder har kunderne ikke mærket meget til bøvlet med oparbejdningen.

- Træerne kom afsted til de aftalte tidspunkter – og vi har stort set ikke fået reklamationer på grund af mudder på træer eller paller. Det skyldes vores

Green Product

- Green Product er et eksportselskab, ejet af de danske skovdyrkerforeninger.
- Selskabet skal sikre afsætningen af medlemmernes produktion af juletræer og klippegrønt.
- Green Product har hovedkontor i Ry
- Green Product er en af Danmarks største eksportører af juletræer og klippegrønt.

Nogle nobilis-kulturer var ramt af kogler og kogle-ansatser. Enkelte kulturer måtte helt opgives.

dygtige oparbejdningsfolk, som har udført at fantastisk godt stykke arbejde, siger Henning Post.

Næste sæson er lovende

Henning Post er optimistisk i forhold til 2024-sæsonen.

Han fortæller, at 2023-sæsonen er et stærkt udgangspunkt for de prisforhandlinger, der nu går igang.

- Der kommer højere priser i 2024. Det tør jeg faktisk godt garantere efter den sæson, vi lige har været igennem. Hvor store prisstigningerne bliver, er for tidligt at svare på. Men der kommer stigninger, fastslår han.

Han glæder sig også over, at slutforbrugerne fortsat køber danske nordmannsgran.

- Til trods for inflation, højere renter og økonomisk usikkerhed, så vælger den europæiske forbruger at bruge penge på et godt dansk natur-juletræ. Stort set alle vores kunder melder om, at de fik solgt godt ud på deres salgssteder i Europa. Det lover godt for branchens fremtid, siger Henning Post.

Fortsat stærke priser på klippegrønt

Efterspørgslen var stærk, og priserne steg igen på klippegrønt i den forgangne sæson.

- Markedet er fortsat stærkt, og vi oplevede endnu engang at få prisstigninger på nobilis til klippegrønt, siger Henning Post.

- Faktisk kan vi sælge alt det, vi kan oparbejde. Det er oparbejdningsskapaciteten, som er flaskehalsen i øjeblikket, lyder det.

Han uddyber, at der har været fornuftig efterspørgsel fra alle de europæiske markeder

Kogler og tørkeskader

Direktøren forklarer, at Green Product har solgt lidt mindre nobilis i år sammenlignet med forrige sæson. Det skyldes udfordringer i vækstsæsonen.

- I nogle kulturer har vi set mange hanblomster, og der har været kogle-ansatser, som ødelægger grenene. Problemerne var især tydelige i ældre bevoksninger, hvor nogle har været så hårdt ramt, at vi har måttet opgive at klippe dem, siger Henning Post.

- Men generelt har årets kvalitet været god. Vi har oparbejdet store mængder nobilis i meget høj kvalitet med flot dyblå farve, lyder det.

Nordmannsgran til klip

Når det gælder nordmannsgran til klippegrønt, er billedet nogenlunde som tidligere sæsoner.

- Markedet er fortsat presset. Der er stort udbud, og flere steder i Europa producerer juletræsdyrkere klippegrønt lokalt fra deres juletræskulturer.

- Vi kan håbe på, at en vending i juletræsmarkedet vil betyde lavere udbud og stigende priser på nordmannsgran til klip. Men det er usikkert – og det er ikke noget, vi kan se lige nu, siger Henning Post.

Ulogiske regler gør stål og stenuld grønnere end træ

Beregningerne bag byggematerialers CO₂-aftryk er misvisende. Tallene viser, at klimatunge materialer som stål og stenuld er mere grønne end træ. Det spænder ben for byggebranchens grønne omstilling, påpeger branchefolk.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Stenuld i stedet for træuld. Ståltag i stedet for træklinker.

De valg må bygherrer træffe for at forbedre grønne regnskaber på nye bygge-rier.

Nye regler betyder nemlig, at traditionelle CO₂-tunge byggematerialer som for eksempel stenuldsisolering og ståltag klarer sig markant bedre i det grønne regnskab end materialer som træuldsisolering og træbyggematerialer.

- Det er helt tosset. Men det er de regler, som vi må rette os efter, siger Henrik Andreasen, indehaver af virksomheden Woodfiber, som producerer træuldsisolering og komplette træfiberbaserede byggesystemer.

Det handler om livscyklus

Misæren bunder i nye lovkrav, som kræver, at der skal beregnes 50-årige livscyklusanalyser på nye store byggerier. Kravet i 2024 er, at udledningen skal være lavere end 12 kilo CO₂-ækvivalenter pr. kvadratmeter pr. år.

Til den beregning, skal man bruge byggematerialernes såkaldte EPD'er. Det er materialernes miljøvaredeklaration, som beskriver materialernes CO₂-udledning.

- Problemet er, at EPD-værdierne slår hårdt ned på træ og biogene materialer, når den lovpligtige livscyklusanalyse udregnes, siger Henrik Andreasen.

- Eksempelvis er det meget ulogisk, at man regner med, at træ og biogene materialer skal afbrændes efter 50 år – og der-

for udleder CO₂ i slutfasen. De biogene byggematerialer får ikke benefit for energi ved afbrænding, selvom de ofte afbrændes i et fjernvarmeanlæg, siger han.

Til sammenligning viser beregningerne, at stenuld overhovedet ikke udleder CO₂. Stenuld bliver nemlig gravet ned i deponi – og så er det åbenbart pist væk, siger han.

Han tilføjer:

- At vi så efterlader en kæmpe affaldsbunke af uforgængelig stenuld til vores efterkommere – det tager beregningerne ikke højde for.

Måtte fjerne træ fra byggeriet

Henrik Andreasen står uforstående tilbage. Han undrer sig over, at lovgivningen

- Jeg kender eksempler på projekter, hvor man har måttet fjerne træ og træuldsisolering fra byggeriet for at få de grønne beregninger til at nå sammen, lyder det fra Henrik Andreasen, indehaver af virksomheden woodfiber.

spænder ben for den grønne omstilling.

- Det er virkelig grelt. Jeg kender eksempler på projekter, hvor man har måttet fjerne træ og træuldsisolering fra byggeriet for at få de grønne beregninger til at nå sammen.

- Det er jo helt galimatias. På den ene side vil vi være grønt foregangsland. På den anden side indfører vi en tosset lovgivning, som spænder ben for alle de gode initiativer med træ- og biobaseret byggeri, siger han.

Fra træ til sten

Også blandt byggeriets rådgivere har man svært ved at få øje på logikken i de nye regler. En af kritikerne er Kasper Benjamin Bjørkskov, København. Han er arkitekt og

De grønne beregninger på byggematerialer er misvisende, mener fagfolk. For eksempel medfører beregningerne, at stenuld er mere klimavenligt end træuld.

Ingen kommentarer fra den ansvarlige minister

Det er social- og boligminister Pernille Rosenkrantz-Theil, som er ansvarlig for byggeriets rammevilkår – herunder bygningsreglementet og byggeloven.

Men ministeren har ikke tid til et interview om sagen, ligesom hun heller ikke har tid til at svare på Skovdyrkerens fremsendte spørgsmål.

Ingen andre medarbejdere i ministeriet vil besvare vores spørgsmål eller stille op til citat om sagen.

Ministeriets presseafdeling har derimod tilbudt en udtalelse. Men ingen af ministeriets medarbejdere vil citeres for udtalelsen.

Udtalelsen var ikke leveret ved redaktionens slutning, men vi linker til den digitalt, når den kommer.

gave, vi efterlader til vores efterkommere, siger han.

Kompenserer med certifikater

Arkitekten oplyser, at de misvisende EPD'er på tunge traditionelle byggematerialer blandt andet skyldes CO₂-kompenseret produktion.

- De store producenter af eksempelvis tegl og stenuld arbejder benhårdt for at få materialerne til at klare sig godt i beregningerne. De køber grønne certifikater, som kompenserer for udledt CO₂ ved produktionen. Derudover anvendes grøn energi som biogas og biomasse, siger Kasper Benjamin Bjørkskov.

- Lovgivningen gør det lovligt – og set fra min stol, er der ikke tvivl om, at de store producenter har udført et særdeles godt stykke lobbyarbejde, sådan at det fortsat er muligt at bygge grønt med tunge traditionelle byggematerialer, siger arkitekt Kasper Benjamin Bjørkskov.

Opfordrer til ændret lovgivning

Spørger man fagfolkene om, hvor løsningen skal findes, bliver der netop peget på lovgivningen.

- Vi har behov for ændret lovgivning. ➔

ekspert i bæredygtighed.

- Livscyklusanalysen er god. Den tvinger os til at regne på, hvor meget vores byggerier udleder. Problemet er derimod byggematerialernes EPD'er. De er misvisende, siger han.

- Som eksempel kan jeg nævne, at hvis du vil gøre dit byggeri ekstra grønt, kan du for eksempel udskifte din træfiberisolering med stenuld. Det er naturligvis vanvittigt – men ifølge livscyklusanalysen, opnår du lavere CO₂-udledning ved at benytte stenuld, siger Kasper Benjamin Bjørkskov.

- Derudover er det også problematisk, at beregningerne ikke slår ned på deponi af stenuld. Det er alt andet end en bæredygtig løsning. Det er en kæmpe miljøop-

Hvad er en EPD?

- EPD betyder Environmental Product Declaration. Det kaldes på dansk miljøvaredeklaration. En EPD dokumenterer en byggevars miljømæssige egenskaber og udvikles i henhold til anerkendte europæiske og internationale standarder.
- Det er en standardiseret metode til at levere informationer om energi- og ressourceforbruget, affaldsgenerering samt miljøpåvirkningerne fra produktionen, anvendelsen og bortskaffelsen af en byggevar.
- Grundlaget for en EPD er en såkaldt livscyklusvurdering - LCA (Life Cycle Assessment), hvor byggevarens miljøegenskaber kortlægges i hele dens livsforløb, det vil i princippet sige fra vugge til grav.
- I dag kræves der livscyklusanalyse for byggerier over 1000 kvadratmeter. Kravet er, at udledningen skal være lavere end 12 kilo CO₂-ekvivalenter pr. kvadratmeter pr. år. Kravene skærpes løbende.
- Kravene om reduktion af CO₂ og livscyklus-analyser fremgår af den nationale strategi for bæredygtigt byggeri. Blandt andet indføres krav i bygningsreglementet til bygningers klimaaftryk.

Kilder: Sbst.dk, sm.dk og EPD Danmark

⇒ Jeg mener, det er forkert, at lovgivningen giver plads til, at producenter må kompensere deres udledte CO2 for derved at opnå gode EPD'er på deres byggematerialer. Vi må have mere retvisende EPD'er, siger Kasper Benjamin Bjørkskov.

Han mener, at man burde tilgodese den CO2, som biogene materialer har optaget igennem vækstperioden. Det sker ikke i dag.

- De bedste byggematerialer er dem, som kan produceres uden behov for nogen nævneværdig CO2-belastning, lyder det.

Begge fagfolk frygter, at den nuværende lovgivning spænder ben for den grønne transformation af byggebranchen.

- Vi er nu i en situation nu, hvor lovgivningen ikke fremmer den grønne omstilling – faktisk tværtimod.

- Der mangler incitament. Lige nu fortsætter hovedparten med at bygge som man altid har gjort. Det er et kæmpe problem for branchen – og i særdeleshed for klimaet, siger Kasper Benjamin Bjørkskov.

Selvom byggematerialer af træ har optaget CO2 i vækstperioden, bliver det ikke medregnet, når byggematerialers CO2-aftryk udregnes i de såkaldte EPD'er.

Henrik Andreasen er direktør i Woodfiber. Missionen er at gøre byggebranchen grøn. Virksomheden producerer træuldsisolering og komplette træfiberbaserede byggesystemer.

Henrik vil gøre byggebranchen grøn

Byggedirektør vil gøre op med byggebranchens store CO2-udledninger. Han har udviklet en bæredygtig træbaseret isolering og bygger nu også komplette træhuse.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Byggebranchen er en af de tunge drenge i det danske klimaregnskab. Tredive procent af hele Danmarks samlede CO2-udledning kommer direkte eller indirekte fra bygge og anlægsbranchen.

Det vil Henrik Andreasen gøre op med. Han er indehaver af virksomheden Woodfiber og har mere end 30 års erfaring fra isoleringsbranchen.

- Vi skal gøre byggebranchen grøn. Det er vores store mål. Derfor har vi udviklet en træuldsisolering, som er bæredygtig, har lav CO2-belastning og som

ikke indeholder sundhedsskadelige eller svært nedbrydelige stoffer, fortæller han.

De seneste år har han også udviklet komplette byggesystemer, som udelukkende består af træbaserede materialer. Visionen er at bygge sunde huse med lav CO2-belastning.

- Vi bygger sunde boliger, hvor der er godt indeklima. Vi tør tænke anderledes end den traditionelle branche. Som eksempel har vi ikke dampspærre i husene. Vi trækker fugten ud igennem væggene, hvilket har vist sig at fungere godt, siger han og tilføjer, at der aldrig har været et

eneste tilfælde af skimmelvækst.

- Samtidig kan vi faktisk bygge både hurtigere og billigere, end traditionelt byggeri med tegl, stål og beton, fortsætter han.

Kvalitetsprodukt

I dag har Woodfiber egen fabrik i Sverige, hvor der produceres træuldsisolering.

- Men vi er i gang med at bygge fabrik i Kalundborg. Det bliver den største fabrik af træuldsisolering i Danmark, siger han.

Henrik Andersen forklarer, at træuldsisolering fremstilles i mange forskellige kvaliteter og dermed prisklasser.

- Vores produkt er et kvalitetsprodukt. Det særlige ved vores træfiberisolering er, at sukkerstofferne er taget ud af træet. Det betyder, at skimmel ikke kan leve i isoleringen. Samtidig forbedrer det modstanddygtighedens overfor brand. Vi har kun tilsat ganske lidt brandhæmmer i vores produkt – og alligevel har vi den højeste brandklasse på markedet. Den hedder B-s2,d0, siger indehaveren.

Han uddyber at isoleringen er produceret af resttræ fra skovindustrien, som hugges til flis og efterfølgen-

de omdannes til pulp. Det er pulpen, som Woodfiber fabrikkerer til træfiberisolering.

Kæmpe marked

Woodfibers isolering og koncept er nået godt ud på markedet.

- Vi har leveret til en lang række grønne byggerier i mange dele af landet, siger Henrik Andreassen.

Direktøren er overbevist om, at vi kommer til at bruge mange flere biogene byggematerialer i fremtiden. Han mener, at politikerne burde fokusere mere på skoven, end på at udvikle milliarddyre anlæg til at fange og lagre CO2.

- Husk på, at skoven er naturens eget Carbon Capture Storage-anlæg – og det virker. Derfor skal vi plante langt mere skov med hurtigtvoksende træer, som vi kan bruge til byggematerialer. Derved lagrer vi store mængder CO2 i nybyggeri og renoveringer, siger direktøren.

- Træ er et fantastisk materiale. Det er fornybart, og det optager store mængder CO2 igennem den naturlige vækst. Vi skal bare sørge for at plante flere træer, end vi bruger – så har vi en fantastisk grøn kilde til fremtidens byggerier, siger han.

Virksomhed vil udvikle produkter med skovbruget

Tekst: Jens Mathiasen

Skovbruget må frem i skoene. Branchen skal være med til at udvikle nye træbaserede materialer i stedet for kun at dyrke træer.

Sådan lyder opfordringen fra Henrik Andreassen, der er indehaver af virksomheden Woodfiber, der fremstiller træuldsisolering og klimavenlige byggesystemer.

- Jeg synes, det kunne være meget spændende at udvikle nye bæredygtige byggematerialer sammen med skovbrugsbranchen.

- På den måde vil skovbruget komme med længere ind i værdikæden, og skovejere vil på den måde få en betydeligt større bid af kagen i stedet for bare at levere råvarerne, siger Henrik Andreassen.

Han tilføjer at andre sektorer som for eksempel dansk landbrug har haft stor succes med at trække råvareleverandørerne helt ind i værdikæden.

- Det samme gør Södra i Sverige. Så vi skal bare se at komme i gang i Danmark, siger han.

Sportræer og flis

Wood Fiber bruger flis fra nåltræ til produktion af træuldsisolering. I dag indkøbes råvarerne som pulp fra Tyskland og Sverige.

- Jeg vil gerne købe dansk pulp, men det er praktisk talt umuligt at opdrive. Det er en skam, at de danske skovejere ikke er med i udviklingen.

- Eksempelvis vil jeg gerne afprøve hybridlærk til isolering. Den træart er plantet i stort antal de senere år. Størstedelen af de træer ender i flismaskinen. Men med forædling til isolering eller andre produkter, kan vi øge værdien af skovbrugets flis, siger han.

Henrik Andreassen mener, at der ligger et enormt marked og venter.

- Den grønne omstilling af byggebranchen drøner afsted – og der er enorme muligheder for at udvikle nye bæredygtige træprodukter, siger han og tilføjer, at hans telefon er åben for opkald fra den danske skovbrugsbranche.

- I ringer bare – så tager vi et møde, lyder det.

Woodfiber bygger også hele huse. Her er det et "Woodfiber-hus", tegnet af nokolova/aarsø og bygget af Keka Byg.

Certificering åbner op for grønne realkreditlån

Certificerede skovejendomme kan få grønne realkreditlån. Med den type lån får virksomheden en stærk grøn profil, lyder det fra realkreditinstitutter.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Grønne realkreditlån er blevet populære i de senere år. Skovejere har også mulighed for at få den låntype.

Det oplyser Jakob G. Hald, der er afdelingsleder ved DLR Kredit.

- Vi udbyder grønne realkreditlån hos DLR Kredit, hvor der gælder nogle specifikke betingelser for låntager. For skovejendomme er det et krav, at skoven skal være PEFC- eller FSC-certificeret, siger han.

- Ved en lånebevilling gennemfører vi kreditmæssige beregninger, hvor vi regner på casen – altså hvor solid mener vi, at virksomheden er. Det hele indgår sammen med bæredygtighedsoplysninger i en samlet kreditvurdering, fortæller han.

Efterspørgsel efter grønne obligationer

Jakob G. Hald oplyser, at der er efterspørgsel efter de grønne obligationer. Det skyldes blandt andet at flere investorer har været meget interesseret i at finde grønne aktiver, der kan indgå i deres porteføljer.

- Lånets rente fastsættes af investorerne, men der er i øjeblikket ikke nogen særlig renteforskel mellem grønne obligationer og almindelige obligationer. Fordelen for låntageren er, at det grønne lån er en blåstempling af, at virksomheden eller ejendommen er grøn og lever

op til de kriterier, som bliver stillet af DLR Kredit, siger han.

Positivt at skov er certificeret

Hos Realkredit Danmark, som er ejet af Danske Bank, ser man positivt på certificering, når der skal vurderes på låneansøgninger.

- Det er klart positivt, at skov er certificeret. Hos os er det bestemt en del af helhedsvurderingen af den samlede bedrift, at der er arbejdet med den grønne agenda, og at bedriften fremtidssikret, siger Pernille Stenstrup Christiansen, landechef Landbrug, Danske Bank.

Også her er der grønne lån på hylden

Grøn realkredit i vækst

- Virksomheder benytter sig af nye muligheder for grøn ejendomsfinansiering i Danmark. Det betyder, at grønne realkreditobligationer er steget til 43 milliarder kroner og udgør 1,3 procent af de danske realkreditobligationer.
- Udover danske realkreditinstitutter udsteder danske virksomheder også grønne obligationer. Samlet set er markedet steget til 169 milliarder i foråret 2022.

Kilde: Nationalbanken

til skovejendomme.

- Hvis man ejer en større skov, der er FSC-certificeret eller PEFC-certificeret, er det også muligt at optage et grønt lån i skoven. Et grønt lån har en stærk signaleffekt. Det gælder i forhold til eventuelle investorer, samt for den samlede virksomhed. På toppen af det har et grønt lån desuden historisk været et par punkter billigere end et almindeligt realkreditlån, siger Pernille Stenstrup Christiansen.

Hun uddyber, at man i Danske Bank-koncernen arbejder med Green Bond Framework, som sætter retningen for den grønne finansiering. Her fremgår det

Certificering af skoven er en forudsætning for bevilling af grønne realkreditlån, oplyser realkreditinstitutter. Arkivfoto.

- Det er klart positivt, at skov er certificeret. Hos os er det en del af helhedsvurderingen af den samlede bedrift, siger Pernille Stenstrup Christiansen, landechef Landbrug, Danske Bank.

Jakob Hald fra DLR Kredit oplever stigende interesse for grønne investeringer. Han forventer, at efterspørgslen vil fortsætte i de kommende år.

blandt andet, at økologi er omfattet.

- Vi er startet med at finansiere de største arealer, hvilket betyder, at vi typisk har ligget med lånestørrelser over 30 millioner kroner. Der er de samme kreditmæssige krav til grønne lån som almindelige lån. Det grønne lån må kun have pant i noget grønt, oplyser Pernille Stenstrup Christiansen.

Stigende interesse

Fra realkreditinstitutterne er der forventning om stigende interesse for grønne lån i de kommende år.

- Vi oplever, at investorerne i stigen-

de grad efterspørger grønne investeringscases. Flere og flere investorer skal balancere deres porteføljer – og derfor er de på udkig efter grønne investeringer. Den stigende efterspørgsel efter grønne investeringer, tror jeg, at vi vil se mere af i fremtiden, lyder det fra Jakob G. Hald fra DLR.

Han oplyser at DLR har en del udlån til skovejendomme. Det er både større godser og landbrug, men også mindre skovejendomme.

Skovdyrkeren har også været i kontakt med Nykredit i forbindelse med denne artikel, men koncernen er ikke vendt tilbage på vores henvendelse.

Om grønne lån i DLR

- Et grønt lån er et lån til bæredygtige og miljøvenlige formål, der bidrager til for eksempel reduktion af CO₂-udledning, den grønne omstilling i samfundet eller investering i miljøvenlig teknologi.
- Ejendommen eller investeringen, der skal finansieres, skal leve op til DLR Kredits udvalgte kriterier for grønne lån, for at kunne opnå den grønne finansiering i DLR Kredit.
- Som låntager kan du bruge lånet som en blåstempling af, at din ejendom eller investering lever op til de særlige grønne kriterier.
- Fordelen ved et grønt lån er, at det kan være billigere end konventionelle lån. Det skyldes, at de investorer, der køber de bagvedliggende obligationer, viser særlig stor interesse for grønne obligationer.

Kilde: DLR

Mange ejendomme er certificerede

De senere år har mange skovdyrkermedlemmer valgt at få deres ejendomme certificeret.

I skrivende stund er status:

PEFC

- PEFC-certificerede ejendomme: 88
- Antal hektar: 25.126

FSC

- FSC-certificerede ejendomme: 12
- Antal hektar: 5224

Er du interesseret i mere information om certificering af din ejendom er du velkommen til at kontakte skovfoged Jens Julius Larsen, Skovdyrkerne Midt. Han er specialist i certificeringsordningerne.

ESG-rapport indgår i vurderingen

Realkreditinstitutterne er forpligtet til at læse virksomheders ESG-rapport. Informationerne indgår som en del af den samlede lånevurdering.

Tekst og foto: Jens Mathiasen

Det er ikke kun den økonomiske bundlinje, som realkreditinstitutter vurderer virksomheder på.

Virksomhedens handlinger overfor miljø, klima og medarbejdere bliver også vurderet, når en låneansøgning behandles.

Det oplyser realkreditinstitutter til Skovdyrkeren.

- Vi spørger efter virksomhedens ESG-rapport. Hvis der er udarbejdet en rapport, så læser vi den. Vi lægger mærke til, hvordan ledelsen driver virksomheden. Hvad gør man for at være bæredygtig, hvilke planer har man for eksempel for

biodiversitet. Hvordan belaster man klima og miljø, har man ordnede forhold for sine ansatte – herunder overenskomster.

- Det er nogle af de parametre, som vi lægger mærke til ved virksomheder, der ansøger om realkreditbelåning, siger Jakob G. Hald, der er afdelingschef i DLR Kredit.

ESG-rapporter bliver inddraget, når kreditorer behandler låneansøgninger for skovejendomme.

Han oplyser at virksomheders ESG-rapport indgår som en del af den samlede vurdering, og derudover har nye kunder og eksisterende kunder, der spørger om nye lån siden 2022 skulle besvare spørgsmål om deres ESG-forhold som en del af ansøgningsprocessen.

- Selvfølgelig skal de grundlæggende økonomiske tal for virksomheden være i orden. Men ESG-forholdene indgår også i vores vurdering af en låneansøger, siger Jakob G. Hald.

- Derudover vil vi også være interesseret i at se en grøn driftsplan eller lignende, hvor virksomhedens ageren i forhold til miljø, klima og biodiversitet vil være beskrevet, siger han.

Opfordrer til at udarbejde ESG-rapport

Fra Danske bank lyder der en opfordring til at komme i gang med at udarbejde ESG-rapport.

- Vi stiller ikke krav om en rapport. Men når det er sagt, så vil jeg klart anbefale, at man kommer i gang og arbejder proaktivt med sin ESG-strategi og laver sig en handlingsplan. Det skal ikke være for bankens skyld men for ens egen.

- At vise at man har taget fremtiden i hånden og forholdt sig til, hvor man står, og hvad man kan arbejde med - det er et stærkt signal. Forestil dig, at du skal købe en virksomhed: Du har to at vælge imellem med helt samme produktion. Hvilken ville du give mest for? Den, der er veldrevet, trimmet og fremtidssikret eller den anden? Jeg ved godt hvad jeg ville vælge, siger Pernille Stenstrup Christiansen, landechef Landbrug, Danske Bank.

- Vi har altid vurderet ledelse, fremtidssikring i vores kreditværdighed. Så jo, ESG-arbejdet vægter positivt i banken og for værdien af ens virksomhed, fastslår hun.

Skovejere udarbejder ESG-rapport

En af de skovejere som har fokus på ESG er Christian Rahbek, Merringgaard, ved Løsning.

Han har overtaget Merringgaard sammen med sin bror Jens tilbage i 2022. I den forbindelse skulle der lægges lån om, og her kom ESG-rapporten i spil.

- Da vi skulle forhandle nye lån her på gården, sendte vi vores ESG-rapport med til banken sammen med årsrapporten og den øvrige dokumentation for vores virksomhed, siger Christian Rahbek.

- Det blev meget positivt modtaget af vores bankforbindelse, som er Jyske Banks landbrugsafdeling. Vi oplever at det er et vigtigt signal at sende overfor banken. Min forventning er, at alle større land- og skov brug vil blive bedt om at lave mindst et tilsvarende niveau indenfor få år, siger Christian Rahbek.

Certificering på vej

Han står også overfor en certificering af skovdriften

- Vi har bedt Skovdyrkerne om at sætte gang i en certificering af vores ejendom. Vi mener, at det er fremtiden at være certificeret. På den måde sender vi et vigtigt signal overfor omverdenen - og vi optimerer vores muligheder for at afsætte råtræ til den bedste pris, siger Christian Rahbek.

Merringgård har omkring 35 hektar skov og ti hektar åbne enge og naturarealer. Derudover drives 80 hektar planteavl.

Krav at banker læser ESG-rapport

DLR Kredit oplyser, at det i flere år har været et krav fra Finanstilsynet, at banker og realkreditinstitutter skal inddrage virksomhedernes ESG-forhold som en del af låneansøgningsprocessen.

Herfra råder man til, at skovejere får beskrevet de tiltag, som man udfører.

- Mange skovejere udfører jo mange grønne og bæredygtige tiltag. Men det er ikke altid beskrevet og dokumenteret. Det vil jeg råde til, at man får gjort, da det indgår i den vurdering, vi som kreditorer udfører af låntager, siger Jakob G. Hald.

ESG står for Environment, Social og Governance

- Det dækker over miljø- og klimamæssige forhold, sociale forhold samt ledelsesmæssige forhold.
- Fra 2025 skal de største koncerner aflægge ESG-rapport for regnskabsåret 2024
- Senere omfattes flere virksomheder af ESG-rapportering
- ESG-rapporteringen skal give et transparent, nuanceret og datamæssigt ensartet indblik i virksomhedens påvirkning af medarbejdere, samfund og miljø og klima.

Skovdyrkerne medlemmer sender kraftigt signal om skovrejsning

To parallelle undersøgelser blandt skovejere viser stor tilslutning til skovrejsningsagen. Der er mange forskellige motiver for at rejse skov. Desværre er der også mange hindringer.

Af Kristian Gernow, sekretariatschef hos Skovdyrkerne

Der sker store forandringer i det danske landskab i disse år.

Den grønne omstilling sætter iøjnefaldende aftryk i det åbne land, hvor vindmøller, solceller og biogasanlæg er synlige anlæg til produktion af vedvarende energi.

Politisk er det et mål at forbedre kulstofbalancen, dels ved udtagning af lavbundslande og – af særlig interesse for Skovdyrkerne – skovrejsning.

Desværre sker skovrejsningen ikke i den takt, som man fra politisk side ønsker.

I 1989 opstillede man et konkret mål om at fordoble skovarealet (fra den gang cirka 12 procent) i løbet af en trægeneration.

Målet blev i Det Nationale Skovprogram fra 2018 reformuleret således at 'det langsigtede mål er, at skovlandskaber dækker 20-25 procent af Danmarks areal inden udgangen af det 21. århundrede'.

For at nå målet skal der rejses 5-6.000 hektar ny skov årligt. Men realiteterne er, at der i perioden siden 1990 kun har været en nettotilvækst i skovarealet svarende til cirka 3.000 hektar årligt.

Udfordringen er ikke blevet mindre med den nuværende regerings 'mål om etablering af 250.000 hektar ny skov i Danmark', sådan som det er formuleret i

regeringsgrundlaget.

Politikerne sidder selv med nøglen

Det er blandt andet blevet fremført, at Danmark skal gøre etablering af nye skove til en folkesag, hvis de danske klimamål skal indfries.

Det er også ved flere lejligheder dokumenteret, at befolkningen ser meget positivt på skovrejsning. Men i sidste ende er det politikerne, der sidder med nøglen til at gøre det attraktivt for landmænd og andre lodsejere at lægge jord til de nye skove.

For at få belyst, hvilke faktorer, der skubber på skovrejsningsagen, og hvilke faktorer, der bestemt ikke gør, har Dansk Skovforening og Skovdyrkerne i efteråret 2023 gennemført koordinerede spørgeskemaundersøgelser blandt de to foreningers respektive medlemmer.

Dansk Skovforening bringer resultaterne af deres undersøgelse i seneste nummer af medlemsbladet Skoven (4/23, s. 18-19).

Nedenfor præsenterer vi resultaterne fra vores medlemsundersøgelse. Der er mange ligheder – men også nogle interessante forskelle.

Barrierer for skovrejsning

Har man jorden, er de følgende barrierer de vigtigste, der ifølge respondenterne skal tages hånd om:

1. Manglende sikkerhed for at myndighederne (SKAT) vil anse skovdriften som erhvervsmæssig (39%)
2. Begrænset frihed i de offentlige ordninger (valg af træart, lettere ansøgningsprocedure m.v.) (26%)
3. Manglende mulighed for at straks-afskrive udgifterne til skovrejsning (24%)
4. For lave tilskudssatser (18%)

Skovdyrkerne vil gerne rejse mere skov

Først og fremmest viser undersøgelsen, at der blandt Skovdyrkerne medlemmer er stor interesse – og dermed stort potentiale – for rejsning af ny skov over hele landet.

Således har 28 procent af respondenterne svaret, at de overvejer at rejse yderligere skov inden for de næste fem år. Med en gennemsnitsstørrelse på en privat skovrejsning med statsligt tilskud på syv hektar (2023-tal), er der her tale om et

I den seneste ansøgningsrunde til tilskudsordningen til privat skovrejsning blev Landbrugsstyrelsen kun ansøgt om tilskud til projekter på i alt 28 millioner kroner, selvom der var en ramme på 135 millioner kroner til rådighed.

Tallene dokumenterer, at vores medlemmer har meget forskellige driftsformål med deres skove – både de eksisterende og eventuelt nye. Derfor skal der også være en stor grad af valgfrihed i de tilskudsordninger vedrørende skovrejsning, som politikerne skal skrue sammen for at få lodsejerne ombord.

Barriererne

Endelig har vi spurgt de medlemmer, som ikke har planer om at rejse skov, hvad der i givet fald kunne få dem til det.

Helt åbenlyst er det adgangen til og konkurrencen om mere jord, der udgør den væsentligste begrænsning. Uddybende svarer respondenterne, at der enten ikke kan erhverves jord indenfor deres interesseområde, eller også er jorden for dyr.

Undersøgelsen viser også, at mange respondenter er begrænset af beliggenhed i negativ skovrejsningsområde, oplever ringere vilkår for belåning af skov i forhold til landbrugsjord (og dermed også frygt for lavere salgsværdi), samt bekymrer sig om mere offentlig adgang på ejendommen i forbindelse med skovrejsningen.

Noget at arbejde med politisk

I den seneste ansøgningsrunde til tilskudsordningen til privat skovrejsning

blev Landbrugsstyrelsen kun ansøgt om tilskud til projekter på i alt 28 millioner kroner, selvom der var en ramme på 135 millioner kroner til rådighed.

Skovdyrkerne har været konsulenter på en betydelig del af de ansøgte projekter, men har også mærket afmatningen. Noget af tilbagegangen i skovrejsningsansøgningerne kan helt sikkert forklares med global uro, høje priser på korn- og foderafgrøder, usikkerhed om en kommende afgift på landbrugets CO₂-udledning etc. Men det er Skovdyrkerne klare opfattelse, at bedre rammer for skovrejsning – både lovgivningsmæssigt, tilskudsmæssigt og sagsbehandlingsmæssigt – kunne booste skovrejsningen betydeligt, og sætte mere skub i den politiske målopfyldelse.

Under alle omstændigheder har vi med den gennemførte undersøgelse dokumenteret, hvor skoen trykker. Det vil vi i første omgang bruge til at presse på politisk – først og fremmest i det gode samarbejde med Dansk Skovforening, som vi har gennemført undersøgelsen sammen med, tillige med HedeDanmark og andre aktører på skovrejsningsområdet, som vi har fælles interesser med, for eksempel i Skovrådet.

Skovdyrkerne siger tak til alle medlemmer, som har medvirket i undersøgelsen.

potentiale på helt op til 1.500 hektar skovrejsning årligt - og dermed et solidt bidrag fra Skovdyrkerne medlemmer til den politiske målopfyldelse.

Tallene afslører også, at hver fjerde respondent har overvejet at købe landbrugsjord i tilknytning til nuværende skov (21 procent) eller sågar i et andet område (4 procent), for at omsætte skovrejsningsinteressen til et konkret projekt.

Hvilke grunde har vores medlemmer for at rejse nye skove?

Når vi spørger vores medlemmer om deres motivation for at ville rejse skov, er der to formål, der skiller sig ud.

Det er fremme af natur/biodiversitet, samt forøgelse af ejendommens herlighedsværdi.

Knap 60 procent af respondenterne prioriterer disse formål højest.

På de næste pladser kommer forbedring af mulighederne for at gå på jagt (40 procent), fremme af klimaformål (36 procent) samt øget træproduktion på ejendommen (26 procent).

Vi har også spurgt om driftsformålet med medlemmernes eksisterende skove. Her er rækkefølgen herlighedsværdi (68 procent), produktion (52 procent) og fremme af natur/biodiversitet (49 procent).

Fakta om undersøgelsen

- Spørgeskemaundersøgelsen blev gennemført ved udsendelse til Skovdyrkerne medlemmer pr. email i perioden 31. august til 10. september 2023.

- Undersøgelsen bestod af i alt 14 spørgsmål. I flere af spørgsmålene er respondenterne blevet bedt om at sætte tre kryds. Derfor er summerne af svarprocenter større end 100 procent.

- Dansk Skovforening og Skovdyrkerne har koordineret spørgeskemaundersøgelserne. Spørgsmålene er nøjagtig ens i de to undersøgelser, og

dobbeltmedlemmer er bedt om kun at svare på den ene undersøgelse.

- Der er modtaget 816 besvarelser (svarende til en besvarelsesprocent på knap 20 procent).

Bemærk:

- På de fleste spørgsmål svarer medlemmerne af Dansk Skovforening og Skovdyrkerne stort set det samme. Dansk Skovforenings medlemmer er dog typisk større godser og skovdistrikter med relativt større indtjeningskrav, og dermed en højere vægtning af træproduktion.